

Ons pedagogisch handelen kinderdagverblijf en peutergroep Jump

Op de website van KION zie je onder *Zo werken wij* hoe we in ons beleid vorm hebben gegeven aan de pedagogische doelen en onze pedagogische uitgangspunten.

In dit document staat hoe we de pedagogische uitgangspunten bij onze locatie praktisch uitwerken. Als we eventueel iets extra's doen of anders werken dan in het algemene beleid beschreven staat, dan vind je dat hier ook in terug.

Samen met de praktische informatie geeft dit document de informatie die specifiek is voor deze locatie.

Januari 2023

Professionalisering en kwaliteitsverbetering

Bij KION hechten we waarde aan pedagogisch kwaliteit en stimuleren we deze op verschillende manieren. We geloven in het blijven leren en ontwikkelen van onze medewerkers.

Al onze locaties hebben jaarlijks de wettelijk verplichte 50 uur voor beleidsontwikkeling ter beschikking. Van deze 50 uur worden 38 uur ingezet door de beleids- en stafmedewerkers Pedagogiek. Zij werken op centraal niveau aan het borgen en versterken van de pedagogisch educatieve kwaliteit door ontwikkeling van beleid en hulpmiddelen voor de locaties.

De coach heeft voor iedere locatie jaarlijks 12 uur beschikbaar voor implementatie van dit beleid.

Bij onze locatie krijgen we ondersteuning van pedagogisch coach Lisa Masseling.

De coach ondersteunt bij de verbetering van de pedagogische kwaliteit. De coach begeleidt en traint de medewerkers bij het pedagogisch handelen en ondersteunt en adviseert de clustermanager op pedagogisch gebied. Hiernaast implementeert de pedagogisch coach ons pedagogisch beleid naar concrete situaties in de groep en signaleert ontwikkelingen, knel- en verbeterpunten. Ieder jaar voert de pedagogisch coach een pedagogische meting uit. Met de uitkomsten stellen wij een (pedagogisch) doel vast waaraan we dat jaar extra aandacht besteden.

Het pedagogisch doel voor 2023 wordt nog nader bepaald door het team.

In ons lokale ontwikkelplan, onderdeel van het KION jaarwerkplan 2023, staat concreet uitgewerkt hoe we specifiek bij deze locatie inzetten op de ontwikkeling en kennisverbreding van onze medewerkers. Hierin staat ook op toetsbare wijze beschreven hoe we de kennis en vaardigheden van de medewerkers op het gebied van VE onderhouden.

Voor de coaching van de pedagogisch medewerkers is jaarlijks minimaal 10 uur per fte wettelijk verplicht. Voor deze locatie betekent dit 177,7 uur per jaar.

Hiernaast heeft onze coach in 2023 voor VE coaching 230 uur beschikbaar om medewerkers te coachen op het gebied van educatieve kwaliteit. Dit uren aantal is gebaseerd op het aantal VE kinderen (keer tien uur) dat onze locatie bezoekt.

We bieden VE in de peutergroepen Teigetjes en Springbokken

De groepsindeling van kindercentrum Jump is als volgt:

Peutergroepen: Teigetjes en Springbokken voor kinderen van 2 tot 4 jaar, met VE aanbod en VE geschoolde pedagogisch medewerkers.

Kinderdagverblijf: Stokstaartjes voor kinderen van 2 tot 4 jaar. Eekhoorns, Pinguïns, Schaapjes, Kangoeroes en Dolfijnen zijn verticale groepen voor kinderen van 0 tot 4 jaar. De kinderdagverblijfgroepen hebben geen expliciet VE aanbod. Enkele medewerkers zijn VE geschoold.

Het kinderdagverblijf en de peutergroepen werken waar mogelijk samen. Met name de Teigetjes, Springbokken en Stokstaartjes. Deze groepen maken naast hun eigen groepsruimten gezamenlijk gebruik van de extra speelruimte en materialen.

Voor de Voorschoolse Educatie (VE) maken we bij de Teigetjes en de Springbokken gebruik van het VE-programma 'Uk & Puk' waarin verschillende ontwikkelingsgebieden aanbod komen. Telkens staat een ander thema dat de kinderen aanspreekt centraal. Ieder thema wordt uitgewerkt in uitdagende, speelse activiteiten waarin aan verschillende ontwikkelingsdoelen wordt gewerkt. De doelen liggen op het gebied van spraak- en taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische en zintuiglijke ontwikkeling en rekenprikkel om de ontluikende rekenvaardigheid te stimuleren.

Ook bij de Stokstaartjes maken de pedagogisch medewerkers gebruik van delen van het programma, Puk is bij de kinderen bekend en de pedagogisch medewerkers werken met dezelfde thema's. In de verticale groepen, waar we ook baby's verzorgen, werken we wel met (ongeveer) dezelfde thema's, maar minder gestructureerd. De peuters van de verticale groepen gaan bijvoorbeeld naar de themahoek in de centrale hal. De (knutsel)activiteiten zijn gericht op de thema's maar in de aankleding van de groepen zal je daar wat minder van terugzien.

We stimuleren de spraak-taalontwikkeling door te verwoorden wat de kinderen doen en ervaren en door kinderen te stimuleren om zelf woorden te gebruiken. De vragen die we kinderen stellen sluiten aan bij hun niveau. Kinderen die nog niet goed kunnen praten, stellen we eenvoudige vragen zoals "Waar is Puk? Wijs eens aan?", de meer taalvaardige peuters krijgen moeilijkere vragen zoals "Wat ga je doen?", "Zijn deze hetzelfde?", "Wat gebeurde er?" Kinderen krijgen de tijd om te reageren. Ook het samen zingen van liedjes en voorlezen horen bij ons rijke taalaanbod.

Bij iedere activiteit worden in principe doelwoorden aangeboden. Doelwoorden zijn woorden die passen bij het thema waaraan we op dat moment werken. Bijvoorbeeld het thema 'knuffels'. Doelwoorden die hier bij horen zijn bijvoorbeeld: 'Knuffel, haar, zacht, aaien, kwijt ...' Op deze manier leren de kinderen spelenderwijs allerlei (nieuwe) woorden. We passen ons hierbij aan het niveau van het kind aan. Kinderen die nog weinig Nederlands spreken, leren eerst de woorden die naar voorwerpen, personen of handelingen verwijzen die belangrijk voor hen zijn. Hoe ouder het kind, hoe meer de doelwoorden verwijzen naar de buitenwereld en hoe abstracter ze kunnen zijn. Woorden krijgen voor een kind pas betekenis door de concrete voorwerpen die we gebruiken en de activiteiten die we doen. Een echte appel geeft een kind meer informatie dan een foto van een appel. We gebruiken zoveel mogelijk echte voorwerpen. Tijdens een thema worden doelwoorden vaak herhaald en geoefend.

De sociaal-emotionele ontwikkeling gaat over het leren omgaan met jezelf en met anderen. Bij de peutergroep ligt de basis hiervoor in de relatie tussen het kind en pedagogisch medewerker. Als een kind ervaart dat hij kan rekenen op steun en zich veilig voelt, durft hij zichzelf en anderen te leren kennen. Daarnaast begeleiden we kinderen in het omgaan met anderen. We geven het goede voorbeeld en helpen kinderen om rekening te houden met elkaar. Zie ook de uitgangspunten 'We bieden emotionele veiligheid, betrokkenheid en warmte' en 'We bevorderen positieve contacten tussen kinderen'.

De sensomotorische ontwikkeling gaat over de ontwikkeling van de zintuigen en de motoriek. Door te doen en tegelijk waar te nemen, leert het kind de wereld om zich heen kennen. We bieden activiteiten aan die een beroep doen op het zien, horen, tasten, proeven en ruiken. Ook grof-motorisch spel is onderdeel van ons dagelijkse aanbod. Zo gaan we iedere dag naar buiten. Hiernaast heeft ieder thema een beweegactiviteit, gericht op het oefenen van de grote motoriek en lichaamsbalans. Ook de fijne motoriek (de arm-hand functie zoals reiken, grijpen, loslaten) komt in ons aanbod volop aan de orde.

We besteden ook aandacht aan rekenprikkels. Het gaat er hierbij om dat kinderen ervaringen opdoen die de basis leggen voor de rekenontwikkeling, zoals meten (passen de schoenen? Past het dikke boek in de kleine tas?) en het benoemen van eigenschappen zoals groot en klein, zwaar en licht, vol en leeg. Ook ruimtelijke oriëntatie hoort tot rekenprikkels. Ruimtelijke oriëntatie begint bij het lichaamsbesef van het kind. Dit komt bijvoorbeeld aan bod tijdens de verzorging van de kinderen of bij het aan- en uitdoen van de jas. Daarnaast verkennen we met de kinderen de groepsruimte. We praten over waar de spullen staan (in de kast of op de kast) of waar ze terecht komen (in of naast de prullenbak). Verder doen we allerlei tel-spelletjes zoals 'hoeveel rode bekertjes hebben we hier? En hoeveel blauwe? We tellen de kinderen en zingen liedjes waarin getallen voorkomen.

Kinderen en pedagogisch medewerkers hebben beiden een actieve inbreng bij de activiteiten. Door prikkelende vragen te stellen en hierbij steeds in te spelen op de inbreng van de kinderen, brengen we hen steeds een stapje verder in hun ontwikkeling. Kinderen prikkelen elkaar door op elkaar te reageren en samen te spelen.

De meeste activiteiten doen we met kleine groepjes, zodat we de activiteit kunnen aanpassen aan het niveau van de kinderen en kunnen inspelen op hun reacties. Bovendien hebben kinderen in een kleine groep meer gelegenheid om zich te uiten en meer onderling contact. Om ervoor te zorgen dat alle kinderen mee kunnen doen, doen we een activiteit vaker, met telkens een ander groepje kinderen. Een activiteit duurt zo lang als de kinderen het leuk vinden om te doen.

De doelen waarmee we bezig zijn, hangen ook af van de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van een kind. Bij de jongere kinderen ligt de nadruk op het doen en ervaren. Bij kinderen die al meer taal begrijpen en kunnen praten, gebruiken we meer taal.

De groepsruimte is overzichtelijk ingericht in hoeken, waardoor kinderen ongestoord alleen of in kleine groepjes kunnen spelen. Bij de inrichting gebruiken we aantrekkelijke materialen die bij het thema horen. Hierdoor komen kinderen tijdens hun spel op een vanzelfsprekende manier met het thema in aanraking. Pedagogisch medewerkers begeleiden het spel van de kinderen en bieden bewust bepaalde materialen aan.

Om de ontwikkeling te stimuleren, creëren en grijpen we kansen. Bij kansen creëren bieden we doelbewust een activiteit aan. Bij kansen grijpen, maken we van een gewone, dagelijkse situaties een leersituatie. Hoe jonger een kind, hoe meer het leren in het hier-en-nu plaatsvindt. Het woord 'regen' krijgt pas betekenis als het buiten regent en als het kind de regen kan zien, voelen en horen. Om inhoud en betekenis te geven aan de activiteiten en te werken aan de ontwikkelingsdoelen die bij ieder thema zijn opgesteld, benutten we zoveel mogelijk de dagelijkse situaties. Hoe lager het ontwikkelingsniveau van een kind, hoe dichter de pedagogisch medewerker bij de concrete situatie blijft. Hoe verder de kinderen in hun ontwikkeling zijn, hoe meer we de activiteit kunnen uitbreiden naar 'talig spel', waarbij fantasie en voorstellingsvermogen een grotere rol gaan spelen. Dan kunnen we met behulp van taal en spel een situatie creëren die kinderen herkennen en die voor hen betekenis heeft.

Voorbeelden

- Voorbeelden van thema's: Wat heb jij aan vandaag (over kleding), Eet smakelijk (over eten), Oef, wat warm (over warm en koud).
- Voorbeeld van een activiteit met verschillende ontwikkelingsdoelen: Het thema 'Wat heb jij aan vandaag' bevat een activiteit waarbij de kinderen, voordat ze naar buiten gaan, hun schoenen bij elkaar zoeken. 'Heb je één, of twee schoenen?' (Dit is een rekenprikkel) Het aantrekken van de schoenen hoort bij de motorische ontwikkeling. De peuters doen dat zoveel mogelijk zelf en helpen elkaar daarbij (sociaal-emotionele ontwikkeling). Daarna lopen, springen en stampen de kinderen op hun schoenen (motorische ontwikkeling). Tijdens de activiteiten vertellen de peuters wat ze gedaan hebben (taalontwikkeling), waardoor ze spelenderwijs een aantal woorden leren kennen.
- Voorbeeld van het aanpassen van de activiteit op de verschillende niveaus: In het thema Dit ben ik! (over het lichaam, het gezicht en de zintuigen) kijken de kinderen om de beurt in de spiegel. Wat zien ze? De kinderen die nog niet zo veel praten, wijzen aan wat ze zien, terwijl de pedagogisch medewerker de woorden zegt. De peuters die al goed praten, kunnen met behulp van de pedagogisch medewerker zelf vertellen wat ze in de spiegel zien.
- Onze groepsruimte(s) hebben we ingericht met de volgende hoeken: huishoek, bouwhoek (ook met auto's), thematafel (voor de verticale groepen is de themahoek in de centrale hal), knutselplek, voorleeshoek, terugtrekplek. Er is een (groot) speelhuis, waarvan één met een bovenverdieping. In onze gang hebben we een grote ruimte waar de kinderen kunnen klauteren, bouwen met grote blokken, hutten bouwen, bewegen ... Buiten kunnen de kinderen uitgebreid met zand spelen, fietsen, klimmen en glijden.
- Puk (pop) is onze grote vriend op de peutergroep. Puk doet overal aan mee en soms is hij een beetje ondeugend.
- We passen de ruimte – vooral de thematafel – aan het thema aan. Bij het thema Hatsjoe! (over ziek zijn, voor elkaar zorgen, naar de dokter gaan en weer gezond worden) mogen kinderen spelen met dokterspulletjes zoals pleisters, verband, lege pillendoosjes, een wit schort etc. Door bij het thema Knuffels (over zachte materialen en het slaapritueel) veel zachte dingen in de groepsruimte te leggen, leren de kinderen de betekenis van het woord 'zacht' te begrijpen door aan de materialen te voelen, ermee te spelen en ze te benoemen.
- Voorbeeld 'kansen grijpen': De concrete situatie (bijvoorbeeld het regent buiten) gebruikt de pedagogisch medewerker als aanleiding om een speelse activiteit over 'regen' aan te bieden. bijvoorbeeld het nadoen van het geluid van de vallende druppels.

We bieden emotionele veiligheid, betrokkenheid en warmte

We creëren een open, warme sfeer waarin kinderen zich op hun gemak voelen. We zijn geïnteresseerd in wat je kind bezig houdt en kunnen genieten van de mijlpalen die we bij je kind zien. We gaan uit van positieve aandacht, waardering en stimulans. Op z'n tijd hoort daar natuurlijk ook hulp, bescherming en steun bij.

Voorbeelden

- Als kinderen nieuw komen laten we hen rustig wennen. De eerste paar keer komen de kinderen een paar uurtjes. Peuters laten we de ruimte zien, we leggen steeds uit wat we doen, we nodigen de kinderen uit mee te doen in de kring, aan activiteiten. Zo raken ze vertrouwd met het programma van de dag. Bij de baby's volgen we het vertrouwde ritme van thuis. Zij moeten vooral wennen aan de geluiden van de groep, het licht in de ruimte, de aanwezigheid van andere volwassenen en kinderen. Ieder kind reageert anders op de nieuwe situatie. We kijken goed naar de kinderen en geven hen wat wij denken dat zij nodig hebben.
- We begroeten ouders en kinderen als ze binnenkomen. Sommige kinderen zwaaien naar hun ouders en gaan meteen lekker spelen, andere kinderen vinden het moeilijker. Door even samen te zwaaien naar papa of mama en de tijd te nemen voor het kind door samen te spelen of even op schoot te zitten maken we het afscheid makkelijker.
- We benoemen wat we zien bij het kind. Bijvoorbeeld: "Ik zie dat je boos bent, wat is er?".
- We geven kinderen complimentjes en betrekken ouders hierbij. We zeggen bijvoorbeeld: "Dat heb je goed gedaan!" of: "Ik vond het gezellig vanochtend".
- Als kinderen naar een andere groep gaan bereiden we hen daarop voor. We praten er over, gaan samen bij de nieuwe groep op bezoek en als het kan mogen de kinderen al een paar keer in de nieuwe groep spelen.

Kijken en luisteren naar kinderen staan centraal

Of het nu om een baby gaat die huult of een bso kind dat zich lijkt te vervelen; alleen met goed 'kijken en luisteren' leren we onze kinderen écht kennen. Met extra aandacht van ons, moeilijker spelmateriaal of een speciale activiteit, kunnen we dan inspelen op die specifieke behoefte. We volgen het welbevinden en de ontwikkeling van alle kinderen. Bij de buitenschoolse opvang hebben kinderen hierin natuurlijk ook (en soms zelfs letterlijk) een eigen stem.

Voorbeelden

- Als kinderen in de kring, aan tafel, tijdens het spel of de activiteit iets vertellen, spelen we daarop in. Tijdens de kring en het fruit eten aan tafel, luisteren we naar wat kinderen willen vertellen. Spelenderwijs leren kinderen daarbij om naar elkaar te luisteren en te wachten op hun beurt. Kinderen die het spannend vinden om iets te vertellen, krijgen ook de kans om iets te zeggen.
- Als we zien dat een kind niet tot spel komt of zich lijkt te vervelen, gaan we kijken hoe dit komt en hoe het kind weer lekker gaat spelen. Dit kan zijn door even te praten, een voorstel te doen om samen te spelen met een ander kind. Soms laten we het kind even met rust, omdat blijkt dat het moe is en even niets wil. Ook dat is prima.
- De Teigetjes en Springbokken bieden een VE programma. Om de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen te volgen, gebruiken we het kindvolgsysteem Kijk!. Dit is een systeem om de observaties te registreren. Hiermee brengen we de ontwikkeling van de kinderen in kaart. Bij de stamgroepen van het kinderdagverblijf doen we dit niet.

We hebben respect voor autonomie van kinderen

Al op jonge leeftijd is je kind een eigen persoon met behoeften en eigenschappen die bij jouw kind passen. Bij een jong kind dat heel erg van bewegen houdt, verwachten we niet dat het een half uur stil aan tafel zit. Deze eigenheid van kinderen maakt ons vak écht interessant. Daarnaast kunnen kinderen al heel jong veel zelf. Wij nemen hier in de groep bewust veel tijd voor. Je eigen brood smeren, zelf een oplossing bedenken voor een probleem, kiezen aan welke activiteit je meedoet. Liever zelf met een boek op de bank als de rest buiten is? Het kan allemaal.

Voorbeelden

- Kinderen mogen, als ze daaraan toe zijn, bijvoorbeeld zelf hun beker met water inschenken en zichzelf aan en uit kleden. Ze krijgen de ruimte om te oefenen en we helpen ze als ze daar om vragen. Of als we zien dat het nog te moeilijk is.
- We stimuleren de zindelijkheid van kinderen. We maken nieuwe kinderen vertrouwd met de toiletruimte. Ze zien daar het toiletritueel. Het toiletritueel heeft een vaste plek in ons dagritme.
- Kinderen mogen zelf kiezen naast wie ze willen zitten aan tafel.
- Kinderen (kinderdagverblijf) mogen zelf kiezen wat zij op de boterham eten.
- Als een kind valt, pakken we het niet meteen op. Misschien staat het zelf op, of moet het even beseffen dat het is gevallen. De pedagogisch medewerker kijkt wat het kind nodig heeft en troost het als het daar aan toe is.

We bieden brede uitdaging en plezier

Bij onze locaties en groepen is alles zó ingericht dat kinderen volop de ruimte hebben met spel, materialen en activiteiten. Materialen die nieuwsgierig maken, spelbetrokkenheid en plezier geven. Daar komt het nodige water, zand, pasta, klei, bouw materiaal, verf, gereedschap en zelfs dieren bij kijken! We zorgen voor een breed aanbod van diverse activiteiten op alle verschillende ontwikkelingsgebieden. Gericht op een individueel kind, (kleine) groepjes kinderen of juist met z'n allen.

Voorbeelden

- We werken met Uk en Puk-thema's, bijvoorbeeld met het thema Welkom Puk!. We vragen de kinderen wat ze al zelf weten over een thema.
- We bieden activiteiten die bij het thema horen. Bij het thema Welkom Puk! staat de kennismaking met elkaar, met de handpop Puk en met de groepsruimte centraal. Zo laten we in een activiteit de kinderen bijvoorbeeld Puk de hoeken van de groepsruimte zien. Of we maken een knutselwerk dat we ophangen in de groepsruimte.
- Bij de inrichting van de groepsruimte houden we rekening met de leeftijd van de kinderen en de verschillende ontwikkelingsgebieden.
- De groepsruimte van peutergroepen wordt in de middag door de bso gebruikt. We hebben daarom materialen en speelgoed voor de verschillende leeftijden.
- We besteden aandacht aan de doelwoorden van het thema. Dit doen we tijdens activiteiten, maar ook tussendoor, in de kring, tijdens het fruit eten in buiten spelen.

We bieden ritme en structuur

De vertrouwde gezichten van pedagogisch medewerkers en van de kinderen in de groep zijn een belangrijk houvast. Net als de eigen groepsruimte en een rustige inrichting. Duidelijkheid komt ook terug in het ritme en programma van de ochtend, middag of dag, een aantal algemene huisregels en afspraken. Ook eigen (groeps)rituelen dragen hier aan bij. Dit biedt jonge kinderen voorspelbaarheid en vertrouwen in het verloop van de dag. Bij de buitenschoolse opvang verspreiden de kinderen zich vaak over meerdere ruimtes. Ook hier heeft de middag een bepaalde indeling. Dit begint meestal met groente en fruit en een (gezamenlijk) drinkmoment.

Voorbeelden

We hebben een duidelijke dagindeling. Voor de peutergroepen is deze als volgt:

- Als alle kinderen binnen zijn, starten we met de kring. Daarna kunnen kinderen vrij spelen. We bieden voor een aantal kinderen een activiteit aan.
- We ruimen gezamenlijk op, eten fruit en drinken water. Daarna is er een toiletmoment.
- De kinderen trekken hun jas aan en dan gaan we met z'n allen naar buiten.
- Na het buiten spelen eten we de van thuis meegebrachte lunch.
- Daarna gaan we nog een rustige activiteit doen, tot het tijd is om naar huis te gaan.
- De meeste dagelijkse activiteiten kennen een min of meer vaste opbouw. Zoals bijvoorbeeld bij het eten: We wassen de handen voordat we gaan eten, we zingen samen 'smakelijk eten', na het eten wassen de hun gezicht.
- We werken met dagritmekaarten; plaatjes (pictogrammen) waarmee we de structuur van de dag duidelijk zichtbaar maken. We laten de plaatjes zien en vragen bijvoorbeeld 'Wat gaan we nu doen? Wat staat er op het plaatje?'
- Een paar minuten voordat we stoppen met een activiteit kondigen aan dat we gaan stoppen, zodat de kinderen tijd hebben om hun spel af te ronden.

In de kinderdagverblijfgroepen is de dagindeling als volgt:

- De ouders brengen de kinderen vanaf 7.30 uur.
- Rond 10.00 uur eten de kinderen fruit.
- Rond 11.30 uur krijgen ze een lunch, dat is een broodmaaltijd. De baby's krijgen de fles in hun eigen ritme. Vanaf het moment dat de kinderen ongeveer één jaar zijn volgen ze het ritme van het kinderdagverblijf.
- Rond 13.00 uur gaan de kinderen slapen. De baby's die nog méér dan een keer op een dag slapen volgen hun eigen slaapritme.
- Als alle kinderen wakker zijn is er nog een tafelmoment. De kinderen eten dan (rauwe) groenten en andere gezonde hapjes.
- Vanaf 17.00 uur komen de eerste ouders de kinderen weer ophalen.

Tussen de vaste momenten door spelen de kinderen in de groep. De kinderen kiezen hun eigen spel en de pedagogisch medewerkers bieden activiteiten aan. Dat is per dag verschillend. Als het kan gaan de kinderen twee keer naar buiten op een dag. In ieder geval één keer. De jongste kinderen en de baby's gaan zo veel mogelijk mee naar buiten. Dat lukt niet altijd omdat zij soms slapen op die momenten.

We bevorderen positieve contacten tussen kinderen

Samen doen en samen spelen is leuk en ondersteunt de ontwikkeling. Ook botsen en voor jezelf opkomen horen daarbij. Kinderen leren van en met elkaar. We stimuleren onderling positief contact en samenspel. Waar nodig begeleiden we kinderen in het contact met anderen.

Voorbeelden

- Tijdens momenten aan tafel zorgen we dat ieder kind aan de beurt komt om iets te vertellen. We leren dat ze op elkaar moeten wachten of geven ze de kans om te reageren op wat een ander kind zegt.
- Als de kinderen gaan spelen mogen ze altijd met vriendjes en vriendinnetjes samen spelen, of naast elkaar aan tafel zitten.
- We vragen kinderen of ze elkaar willen helpen, bijvoorbeeld bij het aantrekken van de jas en schoenen. We ondersteunen hen hierbij als dat nog niet alleen lukt.
- De kinderen hebben wel eens ruzie; om speelgoed, of omdat ze tegelijkertijd iets willen wat niet kan. We kijken wat er gebeurt en grijpen in als kinderen elkaar pijn doen of er samen niet uit komen. Vaak kunnen zij hun eigen conflicten oplossen. We kijken daarbij goed of de kinderen ‘aan elkaar gewaagd zijn’

We stimuleren kinderen respect te hebben voor anderen en hun omgeving

Al vanaf de jongste leeftijd is je kind een onderdeel van de groep. Daarbij horen bepaalde afspraken en vaste rituelen die ons met elkaar verbinden zoals het beginlied van de dag. Maar ook voel je je onderdeel van een groep als je inbreng er toe doet. Dit zit 'm, net als thuis, in 'gewone zaken'; samen de tafel dekken, even helpen bij de afwas (een fantastisch moment om met water te spelen), het ene spel opruimen voor je het volgende weer pakt, spelregels bij voetbal of het knutselmateriaal zelf schoonmaken. Jong geleerd...

Voorbeelden

- We leren kinderen respect te hebben voor elkaar door hen te corrigeren als zij niet aardig zijn voor elkaar. En we geven zelf het goede voorbeeld.
- Kinderen mogen ook hun eigen ruimte nemen. Als een kind geen zin heeft om met een ander kind te spelen, dwingen we hen niet.
- We leren hen zorgvuldig om te gaan met materialen en hun omgeving. Door samen op te ruimen en speelgoed op een goede manier te gebruiken: Niet met speelgoed gooien of op staan als het daar niet voor bedoeld is.
- We laten kinderen mee helpen de ruimte te versieren, door hun zelfgemaakte knutsels op te hangen, door de kerstboom te versieren.

We werken samen met ouders en anderen uit de leefomgeving van de kinderen

Onze bijdrage aan de opvoeding en ontwikkeling van je kind staat niet op zichzelf. Eenkennigheid, zindelijk worden, veranderingen in het gezin; samen met jou als ouder stemmen we af hoe we je kind daarbij het beste kunnen begeleiden. Maar ook met scholen, sportverenigingen, de kinderboerderij in de wijk, bibliotheek om de hoek, voorlees opa's en -oma's hebben we contact. We willen een waardevolle omgeving creëren waarin elk kind de kans krijgt om zich positief te ontwikkelen en te zijn wie het is.

Voorbeelden

- Kinderen mogen 'nee' zeggen als ze iets niet willen. 'Nee' betekent voor andere kinderen 'stop'. Zo leren kinderen dat ze op tijd stoppen met iets wat de ander niet leuk vindt.
- We leren de kinderen ook om positieve dingen over elkaar te zeggen. Als we zien dat het ene kind het andere kind lief vindt, benoemen we dat en stimuleren hen we om dat te zeggen.
- We laten elk kind merken dat hij goed is zoals hij is en dat hij er mag zijn: Door complimentjes te maken, te benoemen wat hij of zij goed kan en te leren dat het niet erg is om fouten te maken. Als we een kind terechtwijzen keuren we het gedrag af en niet het kind zelf.
- We leren de kinderen om goed voor de omgeving te zorgen, door hen mee te laten helpen met opruimen, zorgvuldig met speelgoed om te gaan. We betrekken de natuur in het dagprogramma.
- We vinden open en eerlijke communicatie belangrijk. We stellen vragen en tonen interesse. We nemen gevoelens van ouders serieus. We zijn partners in opvoeding.
- Als we ons zorgen maken over een kind, maken we een afspraak met ouders om over deze zorgen te praten. Samen kijken we of we dezelfde dingen herkennen. We bespreken hoe we het verder willen aanpakken en houden hierover contact.

VE en samenwerking met ouders

We vinden het belangrijk ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind en ze te ondersteunen bij dagelijkse opvoedingsvragen. We stimuleren ouders om ook thuis spelenderwijs aandacht te besteden aan waar hun kind bij de peutergroep of op het kinderdagverblijf mee bezig is.

Voorbeelden

- Tijdens het plaatsingsgesprek en in de kennismakingsperiode vragen we aan ouders wat hun opvoedingsgewoontes- en vragen zijn, welk speelgoed in huis is, wat ouder en kind zoal samen doen en voor welke ouderactiviteiten de ouder belangstelling en tijd heeft. Op basis hiervan komen we zo goed mogelijk tegemoet aan de wensen en mogelijkheden van ouders.
- Bij de start en aan het einde van een dag(deel) is er gelegenheid om te praten over hoe het met het kind gaat thuis en op de groep. We kunnen (kort) ingaan op opvoedingsvragen.
- Ouders die toestemming hebben gegeven voor het maken van foto's voor het ouderportaal krijgen regelmatig foto's toegestuurd waar hun kind op staat. Zo krijgen ouders een beeld van wat hun kind daar doet.

- Bij elk thema krijgen ouders een thema-thuisboekje met een korte beschrijving van het thema en de activiteiten. Ook staan er ideeën in voor laagdrempelige activiteiten die ouders thuis met hun kind kunnen doen.
- Na iedere KIJK!-registratie of bij zorg worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de mentor van het kind. Aan de orde komt hoe het kind in zijn vel zit op de groep en thuis en welke ontwikkeling het kind laat zien. Als hier aanleiding toe is, wordt ook besproken hoe de ontwikkeling extra ondersteund kan worden of eventuele andere stappen die gezet gaan worden. We vragen ouders om mee te denken hoe zij thuis kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van hun kind.
- We vinden het belangrijk dat ouders weten aan welk ontwikkelingsdoel we werken. Dit bespreken we tijdens een oudergesprek. We stimuleren ouders om ook thuis op een speelse manier aan dit doel te werken. Hiervoor geven we suggesties.
- Als een kind naar de basisschool gaat, hebben we een warme overdracht (plus). Ook de ouder is hierbij betrokken. Ouder en pedagogisch medewerker vullen een overdrachtsformulier in. Er is een (telefonisch) overdrachtsgesprek tussen de leerkracht van school en de pedagogisch medewerker (warme overdracht). Soms is ook de ouder bij het gesprek (warme overdracht plus).

VE en samenwerking met de basisschool

We vinden een doorgaande lijn tussen peutergroep of kinderdagverblijf en school belangrijk. Dit vergemakkelijkt de overgang naar school en bevordert het schoolsucces. Voor een doorgaande lijn is een goede samenwerking met school belangrijk. In hoeverre een doorgaande lijn gerealiseerd kan worden, is afhankelijk van het aantal scholen waarnaartoe 'onze' kinderen uitstromen. Ten tweede is het afhankelijk van de bereidheid tot samenwerking van de basisschool en de middelen die een school hiervoor heeft. Zo hebben VE-basisscholen VE-coördinatoren die onder andere de taak hebben om de doorgaande lijn te realiseren.

Wij werken samen met basisschool De Oversteek en eventueel een andere school als dat van toepassing is. Deze samenwerking is nog in ontwikkeling.

We hebben waar nodig contacten met de zorgcoördinator en het consultatiebureau. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders. Dit geldt (grotendeels) ook voor het kinderdagverblijf.

We bewaken de fysieke veiligheid van je kind

We hebben veel aandacht voor bewegen, buiten zijn en gezonde voeding. We doen zoveel mogelijk om ernstige ongelukken te voorkomen. Onze ruimtes, afspraken en werkinstructies zijn hier op gericht. Maar we willen en kunnen kinderen niet overal tegen beschermen. Ontwikkelen betekent ook de wereld ontdekken, klimmen en springen! Leren door vallen en opstaan. Vieze kleren en kleine ongelukjes, zoals schrammen of builen horen hierbij.

Voorbeelden

- We leren de kinderen om te gaan met gevaren bijvoorbeeld door hen te laten klimmen en klauteren; knippen met een schaar etc. We letten natuurlijk wel op dat er geen ongelukken gebeuren, maar een schrammetje of een blauwe plek hoort bij het opgroeien.
- In de speelhal op de gang maken we bijvoorbeeld een parcours waar kinderen kunnen klimmen, koprollen, springen, enzovoort. Sommige kinderen vinden het spannend en kijken liever. Anderen willen het (met hulp) wel proberen.
- We bieden kinderen uitdagingen aan, waarbij ze leren zelf hun grenzen aan te geven.
- Met de kinderen van de peutergroep oefenen we het traplopen. We laten kinderen zelf de trap op- en aflopen waarbij ze de trapleuning vasthouden. Als het niet lukt of als een kind aangeeft het spannend te vinden, begeleiden we het door een hand te geven.

Vierogenprincipe

Kindercentrum Jump is een open kindercentrum. Alle deuren hebben glas en er kan te allen tijde iemand de groepsruimte binnenlopen. Omdat het een groot kindercentrum is, zijn pedagogisch medewerkers nooit met de kinderen alleen in het gebouw. En als er hulp nodig is, is er altijd iemand in de buurt.